EUREGIO EGRENSIS

Regionální sdružení obcí a měst

Zpravodaj jaro 2021

Foto autor

Termíny pro předložení žádostí

Bavorsko	6. srpna 2021
Sasko	29. července 2021, 8. října 2021

Příjem žádostí v poslední den termínu vždy do 11:00

OBSAH

- Představujeme členy EE
  - Obec Nové Hamry
  - Město Horní Blatná
- Přehled čerpání FMP/DF
- Euregio Egrensis aktivně
- Zajímavosti z česko-německého příhraničí

Foto autor

Představujeme členy EE

Obec Nové Hamry

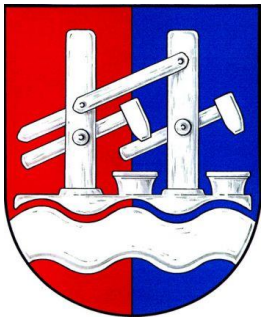

Nové Hamry je malebná vesnička, která leží v Krušných horách na soutoku řeky Rolavy a Bílého potoka v nadmořské výšce 690 m n. m. Nedaleko Nových Hamrů je známé lázeňské město Karlovy Vary. Obec obklopují vysoké lesnaté vrchy, z nichž nejimpozantněji působí masiv Tisovského vrchu, nazývaného Pajndl (970 m n. m.) s rozhlednou. Zatímco jeho východní svahy pozvolna klesají do údolí říčky Rolavy, na východě prudké srázy strmě spadají do půvabné a pověstmi opředené doliny potoka Limnice. Okolní lesy skýtají mnoho propadlin a zašlých štol, zbytků po dolování cínu a železné rudy.

Severně od Nových Hamrů proti proudu Rolavy se rozkládá romantická, téměř úplně opuštěná krajina s charakterem náhorní planiny, na níž se střídají husté smrkové lesy s malebnými horskými loukami. Hranici s Německem, která je vzdálená 6 km, lemuje řada rašelinišť a močálů, jež jsou typické pro vrcholové oblasti Krušných hor. Rašelina dosahuje hloubky několika metrů a v minulosti zde byla i těžena.

Dnes jsou nejvzácnější části zdejších rašelinišť přísně chráněny. Malé jeřábí jezero u hranic s Německem a Velký močál na úpatí Rolavského vrchu jsou typickými příklady horských rašelinišť. Největší přírodní rezervací v okolí je Velké jeřábí jezero. Jeho celková rozloha činí 27 ha a částečně zasahuje i na německé území. Rozsáhlou oblast vyplňují rašeliniště, močály a jezírka, mezi nimiž „plují“ ostrůvky s porosty kleče a borovice blatky. Samotná rašeliniště jsou nepřístupná, do jejich blízkosti se lze dostat po turistických cestách nebo cyklostezkách.

Nové Hamry vděčí za svůj vznik - podobně jako řada jiných obcí v okolí - těžbě cínu a železné rudy. Obec založili horníci v 15. století. Své jméno dostala podle nového hamru postaveného pod Dvorským vrchem. Největší rozmach dolování na Nejdecku - kam patřily i Nové Hamry - spadá do éry panování loketských hrabat Šliků, kteří ovládali nejdecké panství bezmála 160 let. Citelnou ranou pro obec byla třicetiletá válka, po níž se místní obyvatelé z části přeorientovali na jiné zdroje obživy - dřevařství, drobná řemesla nebo chov hovězího dobytka a ovcí.

Ve druhé polovině 19. století se v Nových Hamrech rozšířila domácí výroba jemných krajek (paličkování), plechových pocínovaných lžící a perleťových knoflíků. Byla také zřízena velkopila a šindelárna.

V roce 1881 byla postavena železnice z Chodova přes Novou Roli do Nejdku, roku 1899 byla napojena trať přímo z Karlových Varů přes Nejdek, Nové Hamry až do Potůčků a Johanngeorgenstadtu, což bylo velkým přínosem pro rozvoj celé oblasti.

Léta první světové války byla pro novohamerské dobou bídy a útrap. Ve dvacátých letech nastal obrat k lepšímu. Nové Hamry se staly vyhledávaným letoviskem a místem čilého cestovního ruchu. Rozšiřovaly se stávající průmyslové provozy a vznikla řada nových.

Dnes jsou Nové Hamry ideálním letoviskem. V každé roční době obec nabízí příjemný pobyt a může být východiskem i cílem pro túry nebo etapovým místem hřebenového přechodu Krušných hor. V zimě jsou k dispozici sjezdové lyžařské svahy s vleky a dobré terény pro běžecké lyžování. Udržované běžecké stopy navazují na lyžařskou Krušnohorskou magistrálu, která se napojuje přes turistický přechod Korce - Hennenberg a Jelení - Wildenthal na německou část běžeckých stop.

V letních měsících jsou Nové Hamry vyhledávány pro krásnou lesnatou krajinu v těsné blízkosti obce a čisté ovzduší, které dle posledních průzkumů patří k nejčistším z celého Krušnohoří. Lesnaté okolí obce vyhledávají houbaři, kteří oblast označují za houbařský ráj, a myslivci vzhledem ke značnému výskytu především jelení zvěře. Obcí prochází cyklostezka, která se z jedné strany napojuje na Nejdek, Novou Roli a Karlovy Vary a ze strany druhé na obce Horní Blatnou, Potůčky, Pernink, Boží Dar a Loučnou.

Mezi významné stavební památky Nových Hamrů patří kostel sv. Jana Nepomuckého z roku 1789, boží muka u kostela, dům č. p. 78 a barokní kaplička v horní části obce. Vzácnou stavbu najdeme i na vrcholu dominanty okolních hor - Tisovském vrchu alias Pajndlu. Zdejší vyhlídková věž s více než stoletou historií byla v roce 1995 prohlášena za kulturní památku. Rozhledy z Pajndlu patří mezi nejkrásnější v Krušných horách. Východní horizont uzavírají vrcholky Klínovce, Fichtelbergu a hřeben Doupovských hor, na jihozápadě jsou vidět lesnaté svahy Slavkovského lesa a při dobré viditelnosti i hřebeny Šumavy.

(Autorem textu a fotografií je Obec Nové Hamry)

Město Horní Blatná

V samém srdci Krušných hor leží městečko, jehož historie je neodmyslitelně spjata s těžbou nejrůznějších kovových rud - byly příčinou jeho založení i největší hospodářské prosperity. O jeho hornické minulosti si můžete udělat představu díky expozici v někdejším panském domě z roku 1754, nezapomeňte si naplánovat také procházku ulicemi města, které zdobí rozmanitý soubor pamětihodností, chráněný jako památková rezervace. Díky své poloze ale nabízí Horní Blatná také řadu zajímavých cílů ve svém okolí, k nimž se můžete vydat pěšky, na kole, a pokud okolní hory zrovna pokrývá sněhová pokrývka, tak třeba i po některé z vyznačených tratí na běžkách.

Horní Blatná je výjimečná i okolnostmi svého vzniku. První osadníci dorazili do zdejšího kraje v několika vlnách od 12. do 16. století, nejčastější příčinou jejich příchodu byla stále se rozšiřující těžba cínu. Ten se zpočátku získával hlavně rýžováním u zdejších potoků a primitivním dobýváním ve výchozech cínovcových žil na povrch. Nejstarší písemná zmínka o skutečném dole, který se nacházel u vrchu Písková skála severně od Blatné, pochází z let 1480-1490. Právě v té době nastala zvýšená poptávka po cínu, a to byl také důvod, proč saský kurfiřt Johann Fridrich koupil roku 1532 od pánů z Tetova tuto část hor a přikázal založit zde nové horní město. Známe tedy přesné datum jeho vzniku, což není obvyklé, a víme, že hned na začátku dostalo do vínku pravidelnou síť ulic a 199 stavebních parcel.

O rozmachu tehdejšího dolování svědčí jedinečný projekt, do kterého se pustily zdejší těžařské společnosti. Pro získávání a zpracování rud byla potřeba spousta energie získávané z vod, jejíž nedostatek se provozovatelé dolů rozhodli vyřešit stavbou kanálu, jenž by ji k městu přivedl z povodí říčky Černé a z Božídarského rašeliniště. Stavbyvedoucím projektu se stal Stephan Lenk, který dokázal v letech 1540-1544 vybudovat jedinečné vodní dílo, známé dnes jako Blatenský příkop. Dvanáctikilometrový kanál začínal asi dva kilometry západně od Božího Daru v nadmořské výšce 975 m a mírným klesáním se spádem asi 10 metrů na kilometr vedl až k Horní Blatné. Jeho znečišťování bránila výdřeva stěn a až dvoumetrové náspy navršené po obou stranách a osázené stromy, aby v něm voda v zimě nezamrzala, pokrývaly se některé jeho úseky kládami a smrkovými větvemi.

Vznik kanálu přinesl Horní Blatné další oživení těžby a při jeho trase vznikaly další doly, rudné mlýny, stoupy, hutě a další zařízení. Nová vymoženost však znamenala i neustálé půtky právoplatných uživatelů vody s chytráky, kteří z příkopu potají odváděli vodu na své louky, moc nepomáhaly kamenné mezníky s písmenem „E“ umístěnou po obou březích - šlo o iniciálu slova Erbwassergraben, což znamenalo dědičný vodní příkop. Po ukončení těžby využívaly vodu kanálu průmyslové podniky, ale ve dvacátém století zchátral a zarostl. Na počátku nového tisíciletí však prošel celkovou rekonstrukcí a dnes podél této technické památky vede i stejnojmenná naučná stezka.

Ale zpět k osudům městečka. Po vítězství katolické strany ve Šmalkaldské válce připojil císař Ferdinand I. roku 1546 zdejší rudné revíry k Čechám a o dva roky později povýšil Horní Blatnou na královské horní město. Činnost havířů dodnes v okolí města dosvědčují četné sejpy, propadliny a odvaly. Nejvíce dolů, které tehdy dosahovaly hloubky jen 5-20 m, se nacházelo v prostoru Blatenského vrchu, přičemž k nejvýznamnějším patřil důl Wolfgang, po kterém dodnes zůstaly na jižním svahu hory tzv. Vlčí jámy.
17. století pak přineslo pokles těžby cínu a na důležitosti získávalo dolování jiných rud, zejména stříbrné, kobaltové a bizmutové, a bohužel také události třicetileté války, k nimž patřilo hlavně drancování a epidemie. Po ukončení bojů se těžařům dařilo v okolí Horní Blatné až do konce 18. století, ale pak přišel postupný útlum dolování, jehož příčinou byl hlavně dovoz levnějších surovin ze zahraničí. Mnoho lidí si muselo najít jiný způsob obživy, přičemž nejrozšířenějším se stala výroba pocínovaných lžic a krajkářství.

Přestože konec těžby nebyl pro město přímo katastrofou, znamenal konec hospodářské prosperity, která trvala několik staletí. Důkazy někdejšího bohatství si můžete dnes prohlédnout v historickém centru. Zachovalo si renesanční půdorys a uvidíte v něm řadu honosných budov. Nepřehlédnutelnou dominantou je především již zmíněný kostel sv. Vavřince vybudovaný ve stylu saské renesance. Součástí jednolodní stavby je mohutná věž, v dolní části čtyřhranná a v horní osmiboká, a dvě věžičky na západních nárožích. Roku 1686 byl původně evangelický svatostánek přesvěcen na katolický a v polovině 18. století získal současnou barokní podobu. Ačkoli byl vybudován Němci, zdobí jeho oltář socha sv. Václava, prohlédnout si tu můžete také křtitelnici vyrobenou z prvního vytěženého cínu v hornoblatenských dolech či hornickými motivy vyzdobené lavice, v nichž kdysi sedávali důlní předáci. Kostel vévodí náměstí pojmenovanému po sv. Vavřinci, společnost mu dělá barokní sloup se sochou sv. Jana Nepomuckého z doby kolem roku 1700 a několik krásných domů. Mezi nimi vyniká především barokní dům téměř palácového charakteru s číslem popisným 4, mohutnou mansardovou střechou a řadou rokokových prvků. Pozornost si ale zaslouží i původně barokní radnice stojící na východní straně prostranství, která po požáru roku 1892 získala novorenesanční vzhled, a také hrázděný dům s č. p. 6, jenž se počátkem tisíciletí dočkal nové fasády.

Nádhernou ukázkou saské hrázděné architektury je ale především č. p. 127 v Bezručově ulici, v němž sídlí Muzeum těžby cínu. V jeho expozici zaměřené na historii dolování tohoto kovu uvidíte ukázky staré důlní techniky včetně těžebního stroje z druhé poloviny 16. století, cínové nádobí, které se v domácnostech dříve běžně používalo, cennou sbírku minerálů, mapu s vyznačením někdejších důlních děl v okolí a také velkoplošný model města. Po prohlídce muzea se pak vydejte k jihozápadnímu okraji města, kde se nachází hřbitov s pozdně barokní kaplí sv. Kříže. Dříve se mohla pochlubit bohatým zařízením interiéru.

Zastavit se můžete ještě u nedaleké výklenkové kapličky sv. Kříže u křižovatky ulic Perninská a U Kovárny, a pak už vzhůru na procházku za hranice města. Nejvíce zajímavostí najdete asi v okolí Blatenského vrchu severním směrem. Naučná stezka Vlčí jámy vás z centra dovede přímo na jeho vrchol, kde se v nadmořské výšce 1043 m od roku 1913 tyčí rozhledna postavená Bratrskou jednotou, zdejším sportovním oddílem. Byla pojmenována Zitina vyhlídka po císařovně Zitě Bourbonsko-Parmské, a když zdoláte jejích 92 schodů, nic už vám nezabrání v rozhledu po okolních krušnohorských vrcholech až do sousedního Saska. Cestou zpět můžete také prozkoumat zmíněné Vlčí jámy, které nejsou pojmenovány po psovitých šelmách, ale po někdejším dole Wolfgang. Vznikly totiž propadem stropů jeho štol a mají charakter různě velikých a hlubokých propadlin. Patří k nim i rozsedlina zvaná Ledová jáma, do jejíž dolní části téměř neproudí teplý vzduch z povrchu, takže i v letních měsících tu zůstává vrstva ledu.

Další pokračování výletu pak záleží na vašem rozhodnutí. Buď se můžete vydat po dobře značené naučné stezce vedoucí podél Blatenského příkopu, o němž jsme vyprávěli výše, nebo ke skalám zvaným Strašidla zdvíhajícím se asi dva kilometry severozápadně od města. Pozoruhodné žulové útvary dosahují výšky až dvaceti metrů a v oblibě je mají horolezci i milovníci romantických zákoutí. Ovšem nedoporučuje se pobývat na nich v noci, a to zvláště za úplňku, byť by byl díky němu výhled do kraje zvláště úchvatný. V té době se totiž ze skal ozývá podivný hluk, jenž je podle pověsti hádkou dvou bratrů, které zde kdysi pohltila zem. Jeden z nich totiž našel valoun stříbra a druhý ho ze závisti proklel, ať se i se svým bohatstvím propadne do pekla, jenže hora se otevřela a ve svém nitru pohřbila oba dva.

Praktické informace

Informační centrum
Náměstí sv. Vavřince 1
362 37 Horní Blatná
tel.: 353 892 768, 773 221 189
e-mail: infohorniblatna@volny.cz
www.horni-blatna.cz

Přístup

Do Horní Blatné vede silnice č. 221, odbočující v Ostrově ze silnice č. 13 (Karlovy Vary - Chomutov), a železniční trať č. 142 (Karlovy Vary - Johanngeorgenstadt). Město a jeho okolí najdete na mapě KČT č. 4 Krušné hory-Karlovarsko.

(Autorem textu a fotografií je Město Horní Blatná)

Přehled čerpání FMP/DF

CÍL EÚS ČR - Sasko

Fond malých projektů
vyhlášen 28. 01. 2016

ALOKACE: 1 226 139,02 €
Od vyhlášení tohoto fondu bylo celkem schváleno projektů: **127**
za celkem: **1 413 648,78 €**
vratky do alokace: **220 082,31 €**
proplaceno: **760 025,23 €** za **82 projektů**
v alokaci zbývá: **32 572,55 €**

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung. Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj.

SN CZ
Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014 – 2020

CÍL EÚS ČR - Bavorsko

Dispoziční fond
vyhlášen 27. 04. 2016

ALOKACE: 1 549 042,00 €
Od vyhlášení tohoto fondu bylo celkem schváleno projektů: **123**
za celkem: **1 755 332,97 €**
vratky do alokace: **322 639,65 €**
proplaceno: **1 163 218,85 €** za **99 projektů**
v alokaci zbývá: **116 348,68 €**

Europäische Union
Evropská unie
Europäischer Fonds für regionale Entwicklung
Evropský fond pro regionální rozvoj

ZIEL ETZ
CÍL EÚS
Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern – Tschechische Republik
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

stav k 10. 05. 2021

DOPORUČENÍ MANAŽERŮ EUREGIA EGRENSIS

JE MOŽNÉ REALIZOVAT I CELOROČNÍ PROJEKT S VÍCE DÍLČÍMI AKTIVITAMI ZA PŘEDPOKLADU, ŽE AKTIVITY PROJEKTU TVOŘÍ LOGICKÝ CELEK. VŽDY JE NUTNÉ, ABY PODSTATOU PROJEKTU BYLA INSTITUCIONÁLNÍ SPOLUPRÁCE.

KDYKOLIV NÁS KONTAKTUJTE!

Euregio Egrensis aktivně

Přeshraniční rozvojová studie dokončena – Euregio se připravuje na nové tematické oblasti v příštích letech

Euregio Egrensis využilo rok 2020 mimo jiné také k tomu, aby se připravilo na budoucnost z hlediska náplně a tematického zaměření své činnosti, zejména pak s ohledem na nadcházející dotační období Evropské unie s dalším programem INTERREG pro česko-bavorské příhraničí. Základem je nová přeshraniční rozvojová studie.

Institut für Systemisches Management und Public Governance

Universität St.Gallen

Rozvojová studie pro EUREGIO EGRENSIS
Interreg VI-A Bavorsko-Česká republika
2021-2027

Dr. Kristina Zumbusch, Daniel Zwicker-Schwarm (IMP-HSG)

S podporou Ing. Jiří Škoda, Tereza Tyrychtrová (VČR)

St. Gallen, listopad 2020

Zadavatel

EUREGIO EGRENSIS
Arbeitsgemeinschaft Bayern e. V.
Harald Ehm, Geschäftsführer
Fikentscherstraße 24D-95615 Marktredwitz

Tel. +49/(0)9231/6692-0
Fax: +49/(0)9231/6692-29
E-Mail: info@euregio-egrensis.de
I-Net: www.euregio-egrensis.eu

Zpracování

Dr. Kristina Zumbusch (vedení projektu)
Daniel Zwicker-Schwarm

Institut für Systemisches Management und Public Governance IMP-HSG
Universität St.Gallen
Dufourstrasse 40a, CH - 9000 St.Gallen
Tel.: +41 71 224 2525
www.imp.unisg.ch
kristina.zumbusch@unisg.ch

Ing. Jiří Škoda
Tereza Tyrychtrová

Východočeská rozvojová s.r.o.
Komenského 72,
Nové Město nad Metují, 549 01
Tel. +420 773 585 555
jiri.skoda@vychodoceskarozvojova.cz
http://www.vychodoceskarozvojova.cz/cs/

Podpořeno projektem č. 252: Nové impulzy pro přeshraniční síťování v území EUREGIA EGRENSIS, financovaného v rámci:

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern – Tschechische Republik
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

Europäische Union
Evropská unie
Europäischer Fonds für regionale Entwicklung
Evropský fond pro regionální rozvoj

Na jaře loňského roku byla ústavu Institut für Systemisches Management und Public Governance (Institut pro systémové řízení a veřejnou správu) univerzity v St. Gallenu s kooperačním partnerem Východočeská rozvojová s.r.o. z České republiky zadána zakázka na zhotovení Rozvojové studie. Práce na studii byly dokončeny v prosinci 2020.

V tomto období expertní tým vyhodnotil příslušné dokumenty, analyzoval rámcové podmínky a potřeby v regionu, vedl rozhovory s odborníky na obou stranách hranice, moderoval německo-český workshop a po několika převážně digitálně vedených diskusích se sekretariátem Euregia předložil zpracovanou studii.

Studie předkládá celou řadu témat a podnětů pro projekty v rámci přeshraniční spolupráce, ale také strukturu vlastního pojetí Euregia a důležité požadavky na interní a externí rámcové podmínky, díky kterým Euregio Egrensis bude i nadále přesvědčivou organizací regionální politiky.

Vypracované tematické spektrum přitom zahrnuje témata od cestovního ruchu přes životní prostředí a změny klimatu, hospodářský rozvoj a vzdělávání, až po spolupráci úřadů a kvalitu regionální polohy.
Z tohoto katalogu lze pro příštích několik let odvíjet aktivity a konstelace projektů nebo vyvozovat závěry například pro budoucí finanční podporu malých projektů.

Studii si můžete stáhnout z webových stránek www.euregio-egrensis.cz. Veřejná prezentace byla naplánována na čtvrtek, 20. května ve 14 hodin v rámci on-line konference.

Prezident Euregia žádá perspektivu pro pohraniční oblast

Peter Berek, prezident Euregia Egrensis pro pracovní sdružení Bavorsko, se u federální a spolkové vlády jménem celého prezídia zasazuje za včasné perspektivy otevření hranic za účelem znovuoživení přeshraniční spolupráce s Českou republikou. Wunsiedelský zemský rada ve svém dopise spolkové kancléřce Angele Merkelové a ministerskému předsedovi Markusovi Söderovi poukazuje na to, že možnosti kontaktu mezi Bavorskem a sousední zemí jsou v současné době přísně omezeny, což se týká nejen osob dojíždějících přes hranice za prací, ale také studentů, studentů na výměnných pobytech, dětí v mateřských školách, příbuzných a přátel, kteří se v současné době nemohou vzájemně navštěvovat. „Aktuálně zkoušená digitální přeshraniční setkávání a projekty nemohou natrvalo nahradit chybějící živou spolupráci v podobě osobních setkání," doplňuje prezident Euregia.

Společný prezident Euregia Egrensis psal Ministru zahraničních věcí ČR

Společný prezident Euregia Egrensis p. Patrik Pizinger se v dubnu obrátil svým dopisem na Ministra zahraničních věcí ČR Tomáše Petříčka se žádostí o podporu Česko-bavorských týdnů přátelství, které by se měly konat v roce 2023 a byly domluveny na setkání premiérů Bohuslava Sobotky a Horsta Seehofera v roce 2015.

Zatímco bavorská vláda od roku 2015 dělala vše pro realizaci tohoto projektu, investovala řádově stovky milionů korun do přípravy a očekává v roce 2023 návštěvu desítek tisíc turistů, na české straně se podle všeho nestalo vůbec nic a veškerá odpovědnost byla přesunuta na město Aš, které je společně s bavorským městem Selb ambasadorem celého projektu.

Společný prezident Euregia Egrensis P. Pizinger vyjádřil v dopise své znepokojení nad velmi nevyrovnaným přístupem obou zemí k této významné akci s tím, že pokud se česká vláda k tomuto projektu nepřipojí, hrozí vše skončit ostudou, protože nebudeme na Česko-bavorské týdny vůbec připraveni.

Schváleny nové malé projekty a pozvání na on-line konzultace

Ziel ETZ
Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
2014 – 2020 (INTERREG V)

Europäische Union
Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung

Regionální řídící výbor (RŘV), grémium rozhodující o přidělení finančních prostředků v rámci Dispozičního fondu, schválilo v písemném řízení osm malých bavorských a jeden český projekt.

V důsledku koronavirových omezení se Regionální řídící výbor nemohl sejít osobně, a proto rozhodoval v písemném řízení. Projekty byly bavorským a českým členům výboru představeny na doplňující videokonferenci. Po dosavadních 15 kolech jednání od zahájení aktuálního Dispozičního fondu v roce 2016 schválilo grémium složené z bavorských a českých členů prezidia Euregia 137 bavorských a 123 českých malých projektů.

V novém kole rozdělování byly přiděleny finanční prostředky ve výši cca 128.000 euro. Vzhledem k omezením osobních setkání využívají žadatelé ke spolupráci se svými českými partnery stále více digitálních možností. Například muzea v Bavorsku a Čechách přeshraničně spolupracují touto formou. Porzellanikon v Selbu připravuje se Západočeským muzeem v Plzni putovní výstavu na téma „Český porcelán“. Muzeum Fichtelgebirgsmuseum Wunsiedel vyvíjí s Městským muzeem Františkovy Lázně kulturní plány obou měst. Sdružení obcí Schönsee archivuje s využitím digitálních možností paličkované krajky a digitální formou zapojuje jak místní školu a její partnerskou školu v Poběžovicích, tak krajkářky na obou stranách hranice, aby v pohraničních regionech zprostředkovala mladé generaci tradiční místní řemeslnou techniku. Městys Wernberg-Köblitz a partnerské město Bor nabízejí ve svých školách soutěž v malování, výsledky budou využity do omalovánek pro děti. Pro soutěž v malování a pro výstavu o obou partnerských městech, která je rovněž součástí projektu, využijí digitální formy spolupráce. Společnost Selb 2023 gGmbH již od roku 2021 testuje, do jaké míry jsou formáty akcí, jako například cyklistické túry podél hranic, vhodné pro Bavorsko-české týdny přátelství v roce 2023. Centrum Bavaria Bohemia (CeBB) v Schönsee plánuje venkovní rockové koncerty pro vycházející kapely z České republiky a Bavorska. Pod názvem „Fantasie budoucnosti“ (Zukunftsfantasien) se děti z Bavorska a Česka z iniciativy uměleckého spolku Kunstverein Hochfranken v Selbu zabývají změnou klimatu, recyklací a dalšími aktuálními tématy naší doby.

Máte-li zájem o podporu malých projektů a hledáte-li aktuálně také nápady a příležitosti pro přeshraniční spolupráci, rádi Vám nabídneme konzultaci v našem sekretariátu. Malé projekty mohou být realizovány do 31.12.2021.

Podpora trhu řemesel spojených s knihařstvím

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung. Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj.

SN CZ
Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014 – 2020

(DTPA/MT) JOHANNGEORGENSTADT: Lokální řídící výbor pro malé projekty v Programu spolupráce Svobodný stát Sasko - Česká republika dal zelenou dalším deseti česko-německým malým projektům, které budou z finančních prostředků Evropské unie podpořeny částkou vyšší než 100.000 euro.

Města Johangeorgenstadt a Nejdek mohou na svůj projekt „Vánoční trhy v Krušných horách - po stopách starého řemesla“ naplánovat 6.600 euro. Městská knihovna v Nejdku slaví v letošním roce 75. výročí své existence. Partneři této příležitosti využívají k paralelní oslavě vánočních trhů s trhy knihařského řemesla. Na trzích se mohou návštěvníci učit typická řemesla spojená s knihami. Kulturní doprovod ve středověkém stylu zajistí sbory z Johanngeorgenstadtu a Nejdku. Spolky z obou měst se postarají o blaho návštěvníků a zprostředkování vánočních tradic.

První výzvy k projektům nového období financování 2021-27

V programech INTERREG B Střední Evropa a Dunaj jsou na podzim 2021 plánovány první výzvy k předkládání projektů ke spolupráci několika evropských partnerů. Očekává se, že dotační sazba se bude pohybovat ve výši 80 %. Bližší informace naleznete na stránkách www.interreg-central.eu a www.interreg-danube.eu. Tyto nadnárodní programy umožňují vysokým školám, výzkumným institucím, úřadům, komorám a nevládním i jiným organizacím se zájmem o zapojení, aby se podílely na velkých projektech s většinou tříletou dobou realizace a s převážně 6-15 partnery na téma inovace, doprava, snižování emisí CO2, přírodní a kulturní dědictví a správa. Cílem projektů je společné testování inovativních řešení v několika zemích a zlepšování soudržnosti a mezinárodní konkurenceschopnosti evropských regionů předáváním vědomostí.

Další nadnárodní a meziregionální programy (Severozápadní Evropa, Alpský prostor, INTERREG Europe) nabízejí od roku 2022 rovněž první výzvy resp. příležitosti k předkládání projektů. Pro další informace je Vám k dispozici poradce pro finanční podporu Robert Jodlbauer (Telefon: 09231-6692-22; e-mail: robert.jodlbauer@euregio-egrensis.de). Pan Jodlbauer hovoří i česky.

On-line seminář pro lektory jazyků 2021

Na každoročním networkingovém setkání lektorů jazyků, které se konalo koncem ledna formou on-line semináře, informovali kolegové z bavorského Euregia Egrensis Alexander Dietz a Franziska Kunzmann v úvodu o Euregiu a jeho aktivitách věnovaných podpoře jazykových kompetencí.

Řada učitelů němčiny a češtiny se ve dvou modulech zabývala slovní zásobou a inovativními možnostmi didaktické nebo digitální mediace, jakož i řešením chyb ve výuce cizích jazyků a prací s nimi. Hovořilo se o konceptu analýzy chyb a jejím využití v praxi. Byly zprostředkovány možnosti ústního a písemného zlepšování prací s chybami.

Referentkami byly prof. Marlis Schedler MSc., docentka vyučující němčinu jako cizí jazyk na Vysoké škole pedagogické ve Vorarlbersku/Rakousku, a Mgr. Barbora Štindlová, Ph.D. z UJOP Karlovy univerzity v Praze vyučující češtinu jako cizí jazyk.

Účastníci spolu diskutovali při práci v malých skupinách a blíže se seznamovali. Organizátoři z Euregia děkují všem zúčastněným za povedený on-line seminář v příjemné pracovní atmosféře a již se těší na příští společné setkání.

Akce se konala v rámci jazykové ofenzívy Euregia Egrensis a byla podpořena Bavorským státním ministerstvem financí a domova.

Zajímavosti z česko-německého příhraničí

Pandemie razantně omezila přeshraniční spolupráci. Nyní ji musíme znovu nastartovat, říká Pavel Branda, který je místostarostou obce Rádlo, členem Evropského výboru regionů a místopředsedou Asociace evropských pohraničních regionů. Působí i jako zástupce Libereckého kraje při EU a je rovněž projektovým manažerem Euroregionu Nisa. Ve své agendě se zabývá především přeshraniční spoluprací a s ní souvisejícími přeshraničními veřejnými službami.

V současné době se zabýváte přeshraničními veřejnými službami. Co si pod tímto pojmem představit? A jakých služeb se to týká?

Přeshraniční veřejné služby jsou jakousi vyšší formou přeshraniční spolupráce. V jejich rozvoji jim pomáhají i přeshraniční programy spolufinancované z fondů EU. Nezbytný je také legislativní rámec, ten se však mezi členskými státy může lišit a tím přeshraniční spolupráci omezovat, vysvětluje v rozhovoru Pavel Branda.

Jedná se o služby veřejného zájmu, které jsou dlouhodobě poskytovány v přeshraničním prostoru, na dvou, třech a více stranách hranice. Zaměřují se na společné problémy nebo na společný rozvojový potenciál daného regionu. Mohou se proto týkat různých oblastí.

Abych byl konkrétní, tak v oblasti dopravy je to např. provozování přeshraničního vlakového spojení mezi Libercem, Žitavou, Varnsdorfem, Rybništěm a Seifhennersdorfem. Tedy mezi Českem a Německem. Proběhla tu společná soutěž, kdy se vybral jeden dopravce. Dalším příkladem může být přeshraniční jízdenka v Euroregionu Nisa nebo v sousedním euroregionu Elbe/Labe nebo společné zajišťování zimní údržby a sjízdnosti silnice v průsmyku Pourtalet mezi francouzskou a španělskou částí Pyrenejí. Může to být rovněž tramvajová linka mezi Štrasburkem a Kehlem.

V oblasti zdravotnictví to je například známá nemocnice v údolí Cerdanya, která je společná pro obyvatele Francie a Španělska. Může to být i případ rakouské nemocnice v Gmündu, kde poskytují služby rovněž českým pacientům.

Také se může jednat o poskytování poradenství pro pendlery, v oblasti zaměstnaneckého, sociálního a zdravotnického práva. Může to být společný management chráněných oblastí nebo národních parků v oblasti životního prostředí, případně společné vzdělávací aktivity.

Jak se daří těmto službám v zemích střední a východní Evropy? Podle studie ESPON se totiž řada z nich nachází spíše na hranicích starších členských států EU. Proč tomu tak je? Je to tím, že tady ta přeshraniční spolupráce ještě nemá takové ukotvení?

Do jisté míry to tak je. Tyto služby jsou jakousi vyšší formou přeshraniční spolupráce. Ta začíná nejprve budováním vzájemné důvěry a poznávání. Nejprve je zde nějaká koordinace, řešení společných problémů, hlavně v oblasti životního prostředí. Pak spolupráce začíná být pozitivní, začínáme se soustředit na společný rozvojový potenciál a snažíme se z nevýhodného periferního postavení učinit výhodu. A přeshraniční veřejné služby jsou až na vrcholu celé pyramidy.

Ve zmíněné studii zjistili, že pro rozvoj přeshraničních služeb je klíčová dlouhodobá spolupráce na místní a regionální úrovni. Například státy Beneluxu (Belgie, Nizozemí, Lucembursko, pozn. red.) v tom mají

více než 40 let náskok. Oni začínali už po válce a my až od 90. let minulého století. Přeshraniční spolupráce tam má delší tradici a mohli se k ní postupně propracovat.

Navíc, pro tyto služby je klíčová spolupráce na národní úrovni. Je totiž pro ně potřeba mít vhodný právní rámec. A právě staré členské státy mají často uzavřeny bilaterální dohody, které reagují na nějakou potřebu v daném území. Například Benelux má stálé mechanismy na odstraňování přeshraničních legislativních překážek, umožňující například spolupráci ve školství, ve zdravotnictví, spolupráci policie atd. To znamená, že mají přeshraniční spolupráci lépe upravenou na mezivládní úrovni, a tím mohou lépe spolupracovat.

Podobná situace je také ve Skandinávii, kde jsou služby rovněž rozšířenější. Je to díky Severské radě, která se systematicky dlouhodobě věnuje rozvoji spolupráce a vytváření podmínek na mezivládní úrovni. Třetím faktorem, který studie identifikuje, je, že služby existují tam, kde je větší hustota osídlení. Například na hranicích mezi Německem a Holandskem je jedna velká urbánní zóna, pohyb obyvatel a počet přeshraničních interakcí je tak daleko větší než například přes „naše kopečky“ tady v Čechách. Je ale zajímavé, že podle studie je i česko-německá hranice oblastí, kde se přeshraniční služby rozvíjejí. Kdybych to měl tedy shrnout, tak jsou tady tři hlavní faktory: dlouhodobost spolupráce, podmínky spolupráce závislé na vládách a hustota obyvatelstva na hranicích.

Do jaké míry může přeshraniční spolupráci ovlivňovat sám region a do jaké míry do toho zasahuje centrální úroveň, která má často širší pravomoci a vyjednává na evropské úrovni?

Hlavní aktéři přeshraniční spolupráce jsou z podnárodní úrovně, tzn. města, obce a regiony, případně instituce působící v těchto oblastech. Stát by měl spíše vytvořit vhodné podmínky pro tyto podnárodní aktéry.

Fondy jsou sice nastavovány v Bruselu, kde každý stát hájí svou pozici, ale při jejím vytváření musí spolupracovat s místními a regionálními aktéry a dalšími subjekty.

Třeba v oblasti přeshraniční spolupráce tato kooperace v Česku funguje poměrně dobře. Existuje úzká spolupráce s Ministerstvem pro místní rozvoj již od počáteční fáze přípravy programů, kdy se vypracovává analýza potřeb daného území. Velmi dobře jsme spolupracovali s ministerstvem při zakotvení tzv. fondu malých projektů, který podporuje people-to-people projekty pomáhající budovat vzájemné vztahy a důvěru.

Spolupracujeme také na nastavování konkrétních programů. Tím se zabývají jednotlivé „task force“, kde jsou zastoupeny kraje i euroregiony. Ty pak hrají důležitou roli i v následném řízení programů. Evropané si přejí, aby jejich regionální a lokální lídři měli v EU silnější hlas. Zástupci českých regionů v Bruselu mají řadu nápadů, jak toho docílit. Většina z nich nicméně závisí na dostatku peněz.

Jakou roli v rozvoji přeshraničních veřejných služeb hrají fondy EU? Je to jediný zdroj financí?

Z mého pohledu potřebujete pro rozvoj přeshraničních služeb tři hlavní věci. Jednak potřebujete mít vhodný přeshraniční legislativní rámec. Pak potřebujete mít stálou přeshraniční strukturu, která všechno zkoordinuje. A pak jsou potřeba samozřejmě peníze, protože všechno něco stojí a například kvůli

jazykové bariéře mohou být tyto věci trochu nákladnější. Myslím si ale, že i důležitost těchto podmínek je v tomto pořadí, tedy že finance jsou až na třetím místě. Finance jsou zapotřebí především v počáteční fázi, kdy je potřeba vše společně nastavit a nastartovat spolupráci. V tomto hraje klíčovou roli Interreg (program meziregionální spolupráce, pozn. red.).

Například v oblasti zdravotnictví trvalo průměrně 10 let, než se začala služba poskytovat přeshraničně, např. ve formě společné nemocnice. V oblasti dopravy to průměrně trvá cca 5,5 roku. Jsou to tedy poměrně časově náročné procesy a je nezbytná komunikace mezi partnery. Musíte zjistit, kdo má jaké kompetence, dát dohromady partnery s těmi správnými lidmi a vytvořit tam oblast důvěry. Pak je z toho možné vytvořit spolupráci na základě malých projektů. A až následně přejít k právně závazné a dlouhodobé spolupráci v oblasti některých služeb.

Pak už je role fondů EU menší, protože by nebylo dlouhodobě udržitelné financovat spolupráci jen z těchto zdrojů. Na to už musí být zapojeny místní, regionální a případně národní zdroje. Fondy EU tedy hrají roli především na začátku, při nastartování spolupráce.

České příhraniční regiony úzce spolupracují se svými evropskými partnery. Programy přeshraniční spolupráce však mají své limity – zejména co se týče náročné administrativy. Odlišná legislativa, například mezi Českem a Německem, může bránit rozvoji přeshraniční spolupráce.

Právní rámec je nejdůležitější. Pokud nemáte právní rámec, tak se bude spolupráce rozvíjet obtížně. Legislativa se rozhoduje na národní, nebo mezivládní úrovni. Přeshraniční spolupráce je sice na subnárodní úrovni, nicméně tito místní a regionální aktéři potřebují z národní úrovně právní rámec. Pakliže my tady nebudeme mít mezivládní dohodu o poskytování přeshraniční zdravotní péče a spolupráce záchranných služeb, tak je sice možné realizovat vzájemné cvičení a jazykové kurzy, mít jednotné formuláře na předávání pacientů atp., ale pokud nebudete mít legislativně vyřešeny situace, když sanitka pojede za hranice, a co se stane, když tam náhodou naboura, tak jste tím omezeni. Potřebujete mít zajištěno pojištění odpovědnosti a stanovit, kdo případnou nehodu bude hradit, jak se případně bude přeúčtovávat finanční náhrada a zda bude možné používat naše houkačky za hranicemi. Pro to vše musíte mít právní rámec.

Může tuto legislativní problematiku nějak řešit Evropská unie?

Součástí nynějšího legislativního balíčku k fondům EU je i návrh nařízení na evropský přeshraniční mechanismus (ECBM).

Ten vznikl na základě rozsáhlé analýzy Evropské komise, v níž identifikovala přetrvávající administrativní překážky rozvoje přeshraniční spolupráce. Mezi nejčastějšími problémy byly kromě jazykových bariér také limity v oblasti právního a administrativního rámce. Komise proto navrhla jako řešení přeshraniční mechanismus. Ten by umožnil místním regionálním orgánům v případě problémů v přeshraniční spolupráci kontaktovat určitý orgán (kontaktní místo) a zjistit u něj, jak by se dal daný problém vyřešit, zda už mezi danými státy existuje nějaký vhodný nástroj, případně navrhnout nějaké řešení na základě existujících mezistátních dohod.

Nebo by mohl využít navržený mechanismus, na základě nějž by legislativa jednoho státu byla aplikována na části území druhého státu. Použito by to bylo pouze na specifický projekt, například v

případě přeshraniční tramvajové dopravy. Aplikace by byla omezena kromě místní působnosti také časově.

Tím by došlo k tomu, že by jeden stát uznal pravidla toho druhého, na své části určitého projektu. Nicméně je to tak pokrokové, že členské státy mají obavy z přílišného zásahu do své suverenity. Nyní je proto tato legislativa v Radě pozastavena. Sama Rada k tomu zatím nevydala své stanovisko, čímž nemůže začít ani meziinstitucionální vyjednávání předmětného nařízení.
Takový nástroj by nicméně přeshraniční spolupráci výrazně pomohl.

Jak vidíte budoucnost přeshraniční spolupráce a veřejných služeb po roce 2020. Kam by se mohla dále vyvíjet?

Přeshraniční spolupráce se samozřejmě vyvíjí v čase. Už jsme v ní došli poměrně daleko, jako například v oblasti životního prostředí. Například v řece Nise už máte zase pstruhy nebo lesy už neumírají kvůli kyselým dešťům. A těžba v Sasku už se také utlumila, tam už dochází k revitalizaci.

Ale když to porovnám s hranicemi v Beneluxu, kde spolupracují už 40 let, tak tam se hodně zaměřují na přeshraniční mobilitu nebo konzultace a poradenství pro lidi, kteří chtějí pracovat přeshraničně. Například jim radí, co bude taková forma zaměstnání znamenat pro jejich důchod, nebo jak by mohly jejich děti chodit do školy v jiném státě. V této oblasti si myslím, že máme na našich hranicích ještě co dohánět.

Ne všude je to samozřejmě přirozené, někde máme geografické bariéry v podobě hor, kde tedy pendlerství není tak časté.

Mohlo by se také více spolupracovat na budování přeshraniční identity a propojení lidí s přeshraničním prostorem. Stále existuje velké množství lidí, kteří svůj život vidí jednostranně a končí jim na hranicích. Měli jsme několik projektů na podporu přeshraničního cestovního ruchu, vzájemného kulturního poznávání nebo rozvoje jazykové výbavy. I tady je prostor pro další rozvoj.

Také v oblasti malých a středních podniků je stále co zlepšovat. Máme sice dlouhodobou spolupráci hospodářských komor, která pomáhá například při hledání partnerů nebo poskytování informací o situaci za hranicemi. Ale i zde je stále na čem pracovat, například v souvislosti s tím, že řada evropských fondů půjde nyní do inovací a do zelené ekonomiky. Proto by bylo pro firmy dobré uvažovat i nad přeshraniční spoluprací.

Rozhovor převzat z:
Vydavatel/Publisher EURACTIV.cz
EU-Media, s.r.o., Všehrdova 547/19, 118 00 Praha 1, Česká republika/Czech Republic

EURACTIV.cz je součástí celoevropské sítě portálů EURACTIV

Týden sousedů: kulturní život v šesti sousedních regionech online

Pořadatelé Týdne sousedů, Centrum Bavaria Bohemia (CeBB) a město Schwandorf, využívají v dobách pandemie nové technické možnosti a naplánovali několikadenní kulturní festival: poprvé online. Na interaktivní platformě se kulturní tvůrci a zájemci o kulturu mohli od 12. do 15. května 2021 těšit na pestrý program aktérů z Čech a Bavorska.

Vrcholem roku kulturního města byl Týden sousedů, čtyřdenní kulturní festival, při kterém byla prezentována kulturní a turistická rozmanitost ze šesti sousedních regionů prostřednictvím různých programových příspěvků. Od začátku byly při přípravách zohledňovány různé pořadatelské formáty konformní s pandemií, aby bylo možné variabilně reagovat na příslušnou situaci. Vzhledem k infekčnímu dění na této či oné straně hranic přesunulo Centrum Bavaria Bohemia a město Schwandorf konání festivalu z původně plánovaného areálu Hornofalckého domu umělců do digitálního prostoru. Zájemci z Čech a z Německa se mohli v době od 12. do 15. května 2021 těšit na živá vysílání koncertů, prezentace, kreativní workshopy a zajímavé diskuze ve virtuálním prostředí.

Rok kulturního města začal ve Schwandorfu se zpožděním, podmíněným pandemií v srpnu 2020, a může se ohlédnout za pozitivní bilancí 15 úspěšných akcí. Týden sousedů nabídl na závěr ještě jednou dobrou zábavu a skvělé příspěvky. „Jen stěží lze najít tak kompaktní a široce rozvětvenou srovnatelnou informační nabídku šesti sousedních regionů," těšila se Susanne Lehnfeld, vedoucí odboru kultury ve Schwandorfu.

Následně poputuje projekt Kulturního města v podobě pavilonu, přestavěného námořního přepravního kontejneru, který funguje jako česko-bavorský informační, setkávací a pořadatelský prostor, ze Schwandorfu do Wunsiedelu, Kulturního města Čechy-Bavorsko 2021. V hornofalckém Wunsiedelu se zájemci o kulturu již mohou těšit na zahajovací víkend 5. a 6. června 2021. Do konce roku jsou plánovány četné kulturní a vzdělávací nabídky ve Wunsiedelu a naděje je velká, že přeshraniční výměna a setkání budou tím či oním způsobem možná.

Projekt Kulturního města Čechy-Bavorsko je financován Bavorským státním ministerstvem pro finance a vlast, zemským okresem a městem Schwandorf a Kulturní nadací Bavaria Bohemia.
Centrum Bavaria Bohemia (CeBB) v Schönsee funguje jako dvojjazyčné kontaktní a informační centrum. Během celého roku se zde konají kulturní a setkávací akce. Webová stránka www.bbkult.cz www.bbkult.net nabízí rozsáhlé informace ke kulturnímu životu v českém a bavorském pohraničí.

Tip na výlet

Naučná stezka Božídarské rašeliniště

Naučná stezka Božídarské rašeliniště vede částí Národní přírodní rezervace Božídarské rašeliniště, které bylo dle Ramsarské úmluvy vyhlášeno mezinárodně významným mokřadem.

3,2 km dlouhá stezka začíná u Infocentra Boží Dar, kde je také umístěna 1. informační tabule. Převážná část stezky vede po povalových chodnících, které zajišťují jak bezpečnost turistů, tak i rašeliniště a vzácných druhů živočichů a rostlin, které se zde nacházejí.

Použité fotografie pocházejí z webu www.kvpoint.cz - databanky fotografií Karlovarského kraje.

Na trase naučné stezky Božídarské rašeliniště je rozmístěno 12 informačních tabulí, které pojednávají o prostředí a zvláštnostech rašeliniště, historii těžby rašeliny v Krušnohoří, apod.

Zastávky na naučné stezce Božídarské rašeliniště:
Boží Dar
Horské louky.
Geologie a přírodní poměry
Rýžování cínovce
Bříza zakrslá
Těžba rašeliny
Živočichové
Rostliny
Profil rašeliništěm
Borovice kleč
Lesní porosty
Kam jít dál?

Použité fotografie pocházejí z webu www.kvpoint.cz - databanky fotografií Karlovarského kraje.

Na poslední zastávce naučné stezky Božídarské rašeliniště se můžete napojit na další oblíbenou naučnou stezku - naučnou stezku Blatenský příkop.
www.bozi-dar.eu

Kontakty: www.euregio-egrensis.cz

Ing. Lubomír Kovář
jednatel
GSM: +420 603 516 159
e-mail: lubomir.kovar@euregio-egrensis.cz

Ing. Olga Křížová
projektová manažerka
GSM: +420 605 282 898
e-mail: olga.krizova@euregio-egrensis.cz

Ing. Roman Stratil
finanční manažer
GSM: +420 605 243 412
e-mail: roman.stratil@euregio-egrensis.cz

www.euregio-egrensis.cz

Partner sdružení